

Examenvragen 2010-2013 HAVO en VWO

Abolitionisme

Vraag 1: (V 2010 1)

De Engelse abolitionisten aan het einde van de achttiende eeuw richtten zich in hun eerste campagnes op de afschaffing van de trans-Atlantische slavenhandel, omdat zij verwachtten dat door afschaffing van deze handel het lot van de slaven in Amerika zou verbeteren.

Leg uit welke redenering zij daarbij volgden.

Vraag 2 (H 2010 2)

Gebruik bron 6.

De verhalen en tekeningen van John Stedman werden door abolitionisten in heel Europa gebruikt in hun strijd voor afschaffing van de slavenhandel.

Maar dit gedeelte uit het boek van John Stedman is voor de abolitionisten niet bruikbaar. Toch verhoogt dit fragment wél de betrouwbaarheid van deze bron voor een historisch onderzoek naar de leefomstandigheden van slaven in Suriname.

Leg uit:

- waarom abolitionisten deze passage niet zouden willen gebruiken en
- waardoor voor een historisch onderzoeker deze passage de betrouwbaarheid van Stedman als bron wél vergroot.

bron 6

Van 1772 tot 1777 verblijft de Schots-Nederlandse beroepsmilitair kapitein John Stedman in Suriname. Hij houdt een dagboek bij waarin hij met veel tekeningen en beschrijvingen de soms wrede behandeling van slaven in Suriname laat zien. In 1796 wordt zijn dagboek uitgegeven. Een fragment hieruit

Verschillende slaven kopen hun vrijheid van hun meesters; sommigen kiezen er liever voor hun geld te bewaren, wanneer die meesters billijke mensen zijn. (Zij doen dit) omdat zij, zolang zij slaven blijven, van belastingen zijn vrijgesteld. Ik heb een neger gekend, een smid genaamd Joseph, aan wie men, vanwege zijn lange en trouwe diensten, de vrijheid had aangeboden. Hij weigerde dat zeer stellig en koos ervoor liever slaaf bij een goede meester te blijven. Joseph bezat zelf verscheidene slaven in eigendom; hij bewoonde een gemakkelijk en welgemeubileerd huis, en zelfs bezat hij enige stukken zilverwerk.

Vraag 3 en 4: (V 2011 1)

Gebruik bron 6.

Deze afbeelding van een slavenschip is een effectief propagandamiddel geweest van de abolitionisten.

Leg uit:

- welke boodschap de abolitionisten met deze afbeelding willen overdragen en
- dat het succes van de afbeelding met een ontwikkeling in het denken van de achttiende eeuw verklaard kan worden.

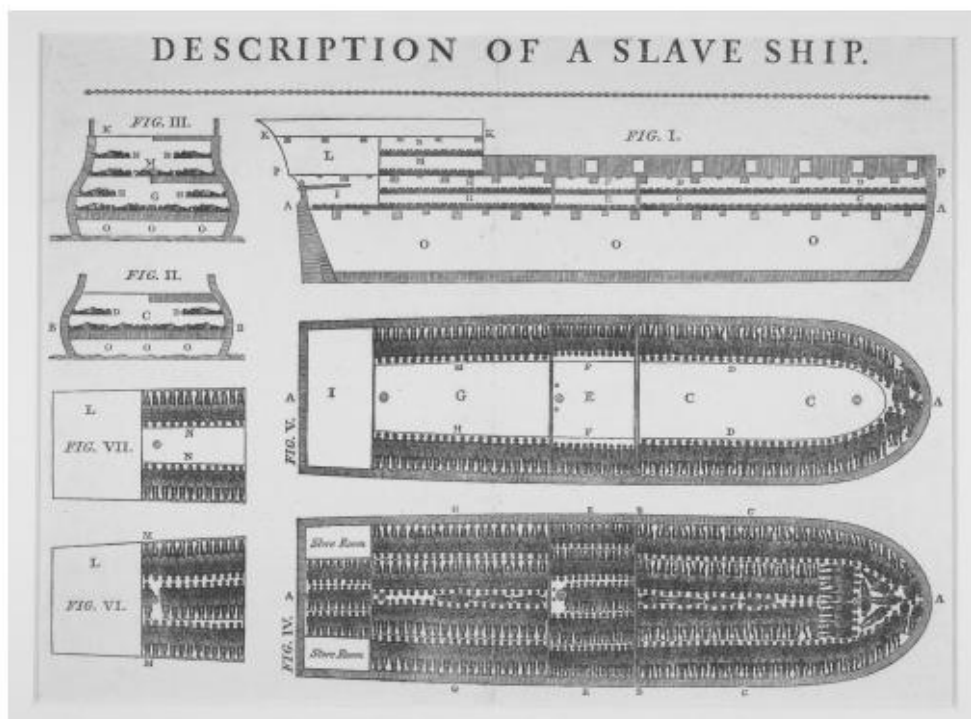
Gebruik bron 6.

Stel: je doet onderzoek naar de transatlantische slavenhandel en je vraagt je af of deze bron bruikbaar is voor je onderzoek.

Noem een reden waarom je twijfelt aan de bruikbaarheid van deze bron voor je onderzoek en geef aan of die te maken heeft met de representativiteit of met de betrouwbaarheid van de bron.

bron 6

Deze tekening van het slavenschip "Brooks" wordt in 1788 uitgegeven door abolitionisten naar aanleiding van de discussie over de slavenhandel, die op dat moment in het Britse parlement wordt gevoerd:

Vertaling

Beschrijving van een slavenschip.

Toelichting

De afbeelding toont het laadplan van het slavenschip "Brooks", waarbij 600 slaven worden ingetekend, terwijl het schip eigenlijk gebouwd is om 450 slaven te vervoeren. Dit schip maakt de tocht van Afrika naar Amerika drie keer; met hoeveel slaven aan boord is onbekend.

Vraag 5: (H 2011 2)

Gebruik bron 8.

De abolitionisten hebben Jacobus Capitein niet als voorbeeld gebruikt. Geef hiervoor de verklaring.

bron 8

Jacobus Capitein (1717-1747) wordt op 8-jarige leeftijd als slaaf verkocht. Hij krijgt de kans theologie te studeren en wordt de eerste zwarte predikant. In zijn proefschrift verwerpt hij de idealen van de Verlichting met Bijbelse argumenten:

Onderschrift

Jacobus Elisa Joannes Capitein, Afrikaanse Moor, beroepen predikant aan het kasteel St. George op D'Elmina.

Aanschouwer, zie deze Moor! Zijn vel is zwart, maar wit zijn ziel,
daar Jezus zelf als Priester voor hem bidt,
Hij gaat Geloof, en Hoop, en Liefde aan Moren leren,
Opdat zij, witgemaakt, met hem het LAM steeds eren.

Toelichting

"Moor" betekent hier een zwarte Afrikaan, met "het Lam" wordt Jezus bedoeld.

Vraag 6: (H 2012 1)

Gebruik bron 10.

De opvattingen van Fitzhugh zullen voor een abolitionist onaanvaardbaar zijn geweest, terwijl een socialist in die tijd zich kan hebben herkend in deze opvattingen.

Verklaar het standpunt van beide groepen, telkens met een voorbeeld uit de bron.

bron 10

George Fitzhugh (1806-1881) is plantage-eigenaar in het zuiden van de Verenigde Staten. In zijn boek *Cannibals All!* uit 1857 schrijft hij:

De negerslaven van het Zuiden zijn de gelukkigste en in zekere zin de vrijste mensen van de wereld. De kinderen en de oude mensen en zwakken werken in het geheel niet en toch wordt voor hen voorzien in al de gemakken en noden van het leven. Ze genieten vrijheid, omdat ze noch door zorgen noch door arbeid worden onderdrukt. De vrouwen doen weinig zwaar werk en worden door hun meesters beschermd tegen het despotisme van hun mannen.

De negermannen en flinke jongens werken gemiddeld, bij goed weer, niet meer dan negen uur per dag. Wat ze over hebben aan tijd wordt doorgebracht in volmaakte zorgeloosheid. Bovendien hebben zij hun zondagen en vakanties.

Wij weten niet of de *vrije* arbeiders ooit slapen. Zij zijn dwazen als ze het doen; want terwijl ze slapen bedenkt de slimme en waakzame kapitalist middelen om hen te vangen en te exploiteren. De vrije arbeider moet werken of verhongeren. Hij is meer slaaf dan de neger, want hij werkt langer en harder voor minder loon dan de slaaf en heeft geen vakantie, want de zorgen des levens beginnen voor hem als de arbeid eindigt. Hij heeft geen vrijheid en geen enkel recht.

Vraag 7: (V 2013 1)

Gebruik bron 9.

De gebeurtenissen die Maria Perkins beschrijft zijn niet de enige reden waarom deze brief door abolitionisten voor hun campagnes gebruikt kan worden.

Leg uit dat deze bron door de aard ervan geschikt is om de boodschap van de abolitionisten over te brengen.

bron 9

Op 8 oktober 1852 schrijft de Amerikaanse slavin Maria Perkins aan haar man Richard:

Lieve echtgenoot,
Ik schrijf je een brief om je van mijn ellende te vertellen. Mijn meester heeft maandag Albert aan een handelaar verkocht en mijzelf en een ander kind te koop gezet en ik wil dat je snel van je laat horen, voor de volgende verkoopdag als dat kan, al weet ik niet wanneer die is. Ik wil niet dat je tot kerstmis wacht, ik wil dat je dokter Hamilton en je meester vraagt of ze me willen kopen, dat kunnen ze nu regelen. Ik wil niet dat een handelaar me krijgt. Ze hebben me gevraagd of ik iemand wist die me wilde kopen en ik heb "nee" gezegd. Ze hebben mij naar de verkoopplek gebracht maar me niet te koop aangeboden. Een man genaamd Brady heeft Albert gekocht en is vertrokken, ik weet niet waarheen. Ze zeggen dat hij in Scottesville woont. Mijn bezittingen zijn op verschillende plekken blijven liggen en als ik word verkocht weet ik niet wat ervan overblijft. Ik verwacht niet dat ik het geluk heb dat alles goed komt, ik heb veel verdriet.
Ik ben en blijf voor altijd je trouwe echtgenote,

Maria Perkins